

Григорій ЩУРЕВИЧ, кандидат
ветеринарних наук, доцент

Вікторія КАСЯНЧУК, доктор
ветеринарних наук, професор
ІПНКСВМ (БЦДАУ)

Валентина МАНЧЕНКО,
завідувач відділу
ветсанекспертизи

Держдепартамент
ветеринарної медицини

Лідія КОВАЛЕНКО, директор
Київська обласна лабораторія
ветеринарної медицини

Підвищення кваліфікації фахівців є основою кадрової політики як у нашій державі, так і в усіх розвинених країнах. Інститут післядипломного навчання керівників та спеціалістів ветеринарної медицини (ІПНКСВМ), що в складі БЦДАУ функціонує вже майже 8 років, надає можливість отримувати сучасні, науково обґрунтовані знання фахівцям ветеринарної медицини. Науково-педагогічні працівники інституту в своїй роботі завжди керуються потребами виробництва, систематично підвищують свій фаховий рівень, підтримують міцні зв'язки з обласними ветеринарними службами.

Особливо плідні зв'язки ІПНКСВМ підтримує з Управлінням ветеринарної медицини Київської облдержадміністрації. Вже неодноразово за останні роки в інституті проходили фахову підготовку ветсанексперти з різних регіонів області. Це дало змогу на місцях на належному рівні налагодити роботу лабораторій ветсанекспертизи на ринках та провести їх акредитацію. Ось і нещодавно в ІПНКСВМ було організовано підвищення кваліфікації офіційних лікарів, ініційоване Управлінням ветеринарної медицини Київської облдержадміністрації.

Статус офіційного лікаря було визначено Положенням «Про державний ветеринарний нагляд та контроль за діяльністю суб'єктів господарювання щодо забою тварин, переробки, зберігання, транспортування й реалізації продукції тваринного походження» (наказ по Держдепартаменту ветеринарної медицини № 45 від 01.09. 2000 р.). Положенням передбачено здійснення постійного державного ветеринарно-санітарного контролю за якістю та безпекою харчових продуктів офіційними лікарями, які мають повноваження Держдепартаменту ветеринарної медицини. Цим Положенням Держдепартамент започаткував створення системи державного ветеринарно-санітарного контролю згідно із сучасними міжнародними вимогами.

Офіційні лікарі повинні мати високий та всебічний рівень знань у галузі ветсанекспертизи, ветсанітарії, мікробіології, біохімії, основ технології виробничих процесів, щоб на належному рівні оцінити

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ОФІЦІЙНИХ ЛІКАРІВ В ІНСТИТУТІ ПІСЛЯДИПЛОМНОГО НАВЧАННЯ КЕРІВНИКІВ І СПЕЦІАЛІСТІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

якість та безпеку сировини чи продукції, а також весь харчовий ланцюг — від виробництва до реалізації. Свої зусилля вони мають спрямовувати на забезпечення ефективного ветеринарно-санітарного контролю, не допускати до реалізації сировини чи продукції, які можуть спричинити захворювання людей, надавати консультативну допомогу, а також необхідну інформацію виробникам продукції, сприяти організації навчання для виробників, виконувати арбітражні функції. Крім того, офіційні лікарі повинні контролювати весь процес реалізації харчових продуктів, у т.ч. товарне сусідство, маркування, термін реалізації, температуру зберігання, дотримання ветеринарно-санітарних правил при торгівлі.

Навчальна програма ІПНКСВМ передбачає надання знань та інформації офіційним лікарям з основних аспектів нагляду і контролю в галузі виробництва, переробки та реалізації продуктів тваринного походження; вивчення чинної нормативної документації, необхідної в їх діяльності.

Слухачів ознайомлюють з можливими небезпечними факторами, яких можуть зазнати харчові продукти, сировина при недотриманні технології виробництва, зберігання чи реалізації. Це стосується як продукції вітчизняного, так й імпортного виробництва, яка може бути невисокої якості, а деколи і фальсифікованою. До небезпечних факторів у продуктах тваринного походження належать умовно-патогенні та патогенні мікроорганізми, їх токсини, хімічні контамінанти (пестициди, солі важких металів), а також фізичні фактори (бруд, сторонні домішки тощо). Вміст небезпечних для здоров'я людини контамінантів регламентується «Медико-біологічними вимогами до якості сировини та продуктів харчування». При реалізації продукції тваринного походження обов'язково мають бути документи про її безпеку й якість.

Під час навчання слухачі отримують необхідний обсяг знань щодо параметрів фізико-хімічного, мікробіологічного складу продуктів та сировини, а також відпрацьовують експрес-методи лабораторних досліджень, які дають можливість виявити їх фальсифікацію чи небезпечність.

При оцінці якості продуктів особливу увагу слід приділяти маркуванню. Інформація на етикетці повинна бути написана зрозумілою для споживача мовою і містити дані про адресу виробника, склад продукту та термін його реалізації.

Харчові продукти відносяться до неякісних, якщо вони виготовлені, зберігаються чи продаються з порушеннями ветеринарно-санітарного законодавства, якщо для їх виготовлення використовували продукти забою хворих чи забитих в агональному стані тварин. Фальсифікованими вважаються продукти, при виробництві яких додавались будь-які речовини для збільшення об'єму чи маси, непередбачені нормативними документами. Не дозволяється також змішувати недоброякісні продукти з доброякісними.

Дуже важливим (і це необхідно пам'ятати офіційному лікарю) є виробничий контроль на підприємствах, що виготовляють продукцію тваринного походження. Виробничий контроль за безпекою харчових продуктів включає контроль умов виробництва, сировини, допоміжних матеріалів, продукції. При ветеринарно-санітарному обстеженні офіційні лікарі рекомендують адміністрації підприємства корективні заходи щодо покращання випуску доброякісної продукції.

Ветеринарно-санітарний контроль на переробних підприємствах повинен базуватись на вимогах, викладених у законодавстві про ветеринарну медицину, в санітарних правилах, а також у нормативній документації на виробництво продукції. Слухачі мають змогу отримати повний перелік питань та положень, необхідних при ветеринарно-санітарному обстеженні переробних підприємств.

Перед офіційними лікарями постає цілий ряд проблем, зокрема робота малих підприємств (цехів), на яких часто відмічається дефіцит кваліфікованих кадрів, невідповідність обладнання технологічним та санітарним вимогам. Особливу тривогу викликає те, що підприємці, намагаючись придбати дешеву сировину, можуть завозити на підприємство продукцію невисокої якості, а деколи й шкідливу для споживача.

Важливим моментом у роботі офіційних лікарів є проведення ветсанконтролю на переробних підприємствах з високим рівнем виробництва, які планують випуск і реалізацію продукції за рубежем, отже, її якість має відповідати сучасним міжнародним вимогам. Ми ознайомились слухачів з основними вимогами Директив ЄС до якості сировини і продукції та до переробних підприємств, приділяємо також увагу

міжнародним сучасним вимогам щодо налагодження на переробних підприємствах системи самоконтролю (НАССР).

Корисними в підготовці офіційних лікарів є практичні заняття у виробничих умовах. Такі заняття, наприклад, були проведені на Білоцерківському м'ясопереробному підприємстві «Поліс», яке вже атестоване в міжнародній системі якості продуктів — ISO. Заняття пройшли плідно завдяки сприянню та за участю директора Київської обласної лабораторії ветеринарної медицини Л.З.Коваленко, яка акцентувала увагу слухачів на основних моментах інспектування виробництва. На всі практичні запитання фахівців відповів офіційний лікар підприємства «Поліс» П.Д.Константинов.

Під час останнього навчання офіційних лікарів декілька ґрунтовних лекцій прочитала завідувач відділу ветсанекспертизи Держдепартаменту В.М.Манченко. Вона підбила підсумки занять, накреслила основні перспективні завдання для офіційних лікарів, а також взяла участь в оцінці знань слухачів на іспиті. При цьому було відмічено, що введення Положення про державний ветсаннагляд та контроль у всьому ланцюгу — від ферми до столу — виробництва продуктів тваринного походження є дуже важливим і своєчасним. На офіційних лікарів покладена велика відповідальність за якість проведення ветеринарно-санітарного нагляду та контролю.

Офіційний лікар повинен володіти епізоотичною ситуацією не тільки у своєму регіоні, а й в Україні в цілому. Для цього слід вміти користуватися комп'ютером, бо в Інтернеті є сторінка Держдепартаменту України, слідкувати за повідомленнями в періодичних виданнях та на виробничих нарадах. Було дано детальну характеристику сучасної епізоотичної ситуації в Україні, особливу увагу було приділено таким небезпечним захворюванням тварин, як сибірка, трихінельоз, лейкоз, туберкульоз, лептоспіроз. Держдепартамент ветеринарної медицини проводить цілу низку заходів із зміцнення системи держветконтролю. На даному етапі передбачено вдосконалення вітчизняної нормативної бази з проблем забезпечення якості продукції та приведення її у відповідність до міжнародних вимог, а також створення сучасної інструментальної й аналітичної бази контролю якості та безпеки продуктів харчування і продовольчої сировини. ■